

Er det forkert at malke sin genbankged?

et

af Ronny Olsson

Spørgsmålet er, om man kan gå igang med at fremstille ost, hvis nogle af ens gamle husdyrgeracer er med i en genbank. Svaret er, at det kan man naturligvis godt, hvis man blot holder tungen lige i munden, og ikke falder for fristelsen til at udvælge mere eller mindre ensidigt, efter f.eks. største malkeydelse. Fristelsen vokser, jo større og mere givtig produktionen bliver, og til sidst vil fristelsen nok blive for stor for de fleste. Man lokkes til at inddrage flere højtydende gederacer og blandingsracer, og måske endda krydse disse med de gamle husdyrracer. Man bliver fristet til at udvælge de geder, som yder mest mælk, og fjerner sig dermed fra bevaringstanken. Naturligvis findes der undtagelser fra denne regel, der findes folk som både kan indse bevaringens betydning, og samtidig kan få en økonomisk fortjeneste af mælken. Det siger mange i hvertfald, men samtidig kender I sikkert udtalelser som: "Måske gør andre sådan og sådan, men JEG kunne aldrig finde på at afvige."

Er det ikke godt, at gøre de gamle husdyrracer og andre relativt uforædlede landracer bæredygtige igen? De gamle racer, som idag i stort omfang er udryddelsestruede, var effektive i det gamle selvforsynende bondesamfund, men de er udkonkurrerede i nutidens mere specialiserede samfund. Jo det er en god ide, lyder svaret. At bevare koster imidlertid penge, medens udvikling/specialisering skaffer flere penge, idet det gør disse racer mere konkurrencedygtige indenfor den nutidige animalske produktion. Husdyrsforædlere og repræsentanter fra landbrugserhvervet fremhæver ofte denne kendsgerning. De indser ikke værdien af at bevare noget udkonkurreret, noget som ikke mere er lønsomt. Men set fra en kulturel og en selvforsynende vinkel er synspunktet et andet.

Hvilke egenskaber besidder bevarede rester af ældre tiders tilpassede husdyrracer? Disse egenskaber er blevet opregnet mange gange, og jeg vil ikke komme ind på dem her og nu. Lad mig blot konstatere, at der er en række egenskaber, som man må tage hensyn til, hvis man virkelig vil bevare. Ingen egenskaber må dominere, der er tale om "tærskelavl". Hermed mener man, at flere egenskaber er vigtige, men enkelttærskler må ikke være for høje. En af de egenskaber, som skal støttes gennem en forsigtig og kløgtig udvælgelse, er en RIMELIG produktion. Geder, som har svært ved at opfostre (amme) et eller to kid, bør tages ud af avlen. Ligeledes geder med ekstrem høj malkeydelse, som måske har

© www.biodiverse.dk

kæmpestort yver og så store patter, at intet kid kan die. At malke sin ged og samtidig lade kiddene die (i dagens løb), er ikke forkert, tværtimod. På den måde får man mere viden om malkeydelse og temperament.

Det er vigtigt, at bevaringsforeninger og de ansvarlige myndigheder sammen når frem til gennemtænkte og ensartede avlsmål. At bevare de egenskaber, som en relativt uforædlet landrace, eller gammel husdyrrace besidder, er naturligvis helt forskellig fra de egenskaber, som skal fremmes gennem avlsarbejde med mere specialiserede racer. Vil man bevare en udpræget /specialiseret malkerace, kødrace eller trækdyr-race, så er avlsmålet helt forskelligt! Man kan bevare forskellige racekategorier, men ikke med samme mål for øje. Et forkert avlsmål, ved ønsket om bevarelse af en race, uanset art og racekategori, er en trussel på lang sigt, i mindst samme omfang som den kvantitative trussel. Hvis vi har travlt med at opformere og popularisere en race, risikerer vi at acceptere nye ændrede selektions/avlsmål, som f.eks. de økonomisk mest fordelagtige.

Det drejer sig med andre ord ikke bare om sætte sig, og regne antal dyr ud for hver bevaringsværdig race. I vort tilfælde drejer det sig om, at bevare de gamle husdyrracer. Det ville udsende helt forkerte signaler, hvis foreningen iværksatte bedømmelses konkurrencer, og siden kundgjorde resultaterne i aviserne, om de geder f.eks., som havde den hurtigste tilvækst, den største malkeydelse, eller bedst levede op til en standardmodel. Dette forekommer måske os selvindlysende, men de er ikke lige selvindlysende for alle.

"Det är ju just de egenskaper som i dag inte längre är lönsamma (utkonkurrerade), som är så viktiga att bevara!"

- Ronny Olsson